

Den Sociale Retshjælps Fond

Nyhedsbrev

Tema:

**”En Helhedsorienteret Handleplan for
Gældsrådgivningen i Danmark”**

Den 10. oktober 2017

Indhold

Forord.....	1
1. Introduktion.....	2
2. Certificeringsordning – En sikring af kvaliteten af gældsrådgivning og de frivilliges understøttende rolle.....	4
3. Ethiske Regler – God gældsrådgivningsskik.....	6
4. Gældssanering – Hvad og hvorfor?	8
5. Skal vi fastholde socialt udsatte i deres dårlige position?	11
6. Gæld fastholder de indsatte i kriminalitet	14
7. Lejere sættes på gaden som følge af gæld.....	17
8. Nødvendigheden af dokumentation – fundamentet for demokratisk og fremadsynet gældsrådgivning	19

Forord

I Den Sociale Retshjælps Fond arbejder vi med en række samfundsmæssige problemstillinger. Fælles for vores indsatser er, at de centrerer sig om samfundets mest udsatte borgere. Hos Den Sociale Retshjælps Fond kan socialt udsatte borgere modtage gratis og uvildig rådgivning i juridiske spørgsmål samt gratis og uvildig gældsrådgivning. Ligeledes driver Den Sociale Retshjælps Fond en række projekter såsom vores *Fængselsrejsehold*, der tilbyder samme retshjælp og vejledning til indsatte og ligeledes projektet *Streetmanager*, der søger at hjælpe borgere ud af bandekriminalitet på blandt andet Nørrebro ved at styrke og løfte de lokale kræfter.

Som man kan læse er der nok at berette om. Dette nyhedsbrev fokuserer dog på en af vores særkompetencer og mærkesager – *gældsrådgivning*. Gældsrådgivning er et område, som knytter sig til en lang række andre samfundsmæssige problemstillinger. Til trods for dette er det fortsat belagt med megen usikkerhed og en differentieret indsats på landsplan. Nyhedsbrevets formål er at klarlægge nogle af de udfordringer, som er forbundet med gæld og gældsrådgivning. Forskellige metoder til at kunne løse nogle af disse udfordringer og sikre en kvalificeret gældsrådgivning i Danmark præsenteres i de løbende artikler, som udgives under titlen.

”En Helhedsorienteret Handleplan For Gældsrådgivning i Danmark”

Den Sociale Retshjælps Fond inviterer alle til at deltage i arbejdet for, at få indført en helhedsorienteret gældsrådgivningsindsats i Danmark.

God læselyst!

De Bedste Hilsner

Sandy Madar, Direktør

Den Sociale Retshjælps Fond

Introduktion

Hvad menes der når vi taler gæld?

Langt de fleste borgere vil i løbet af deres liv stifte gæld. Dette er helt normalt. De fleste vil opleve, at de optager gæld i banken for at købe ny bolig, købe en ny bil eller starte en virksomhed. Dette vil, for langt de fleste, forløbe uden større komplikationer. Men nogle borgere havner i en situation, hvor overblikket forsvinder, og ubetalte regninger hober sig op.

I Danmark har vi ikke en overordnet definition af gældsproblematikker forbundet med ubetalt gæld. Dette besværliggør naturligvis forståelsen af, hvornår man egentlig har brug for gældsrådgivning, og hvornår gæld egentlig er et problem. Ved Den Sociale Retshjælps Fond skelner vi mellem det, som vi har valgt at kalde henholdsvis *positiv gæld* og *negativ gæld*.

Med *positiv gæld* forstås gæld som værende uproblematisk. Dette er lån og gæld optaget, hvor afbetaling af lån og gæld sker løbende og uden gentagen forsømmelse eller misvedligeholdelse af aftaler med henholdsvis private og offentlige kreditorer.

Omvendt forstås *negativ gæld* som værende en situation, hvor borgeren ikke er i stand til at afbetale sine lån og gæld, hvor dette typisk manifesterer sig gennem en gentagen forsømmelse eller misvedligeholdelse af aftaler herom. Personer, der besidder negativ gæld, er dem, som Den Sociale Retshjælps Fonds gældsafdelinger primært yder uvildig og gratis gældsrådgivning. Når vi fremadrettet i nyhedsbrevet taler om gæld, skal det forstås som *negativ gæld*.

Hvem rammes af gæld?

Gæld kan ramme alle. Ofte er gæld forbundet med andre udfordringer, som borgeren står over for. Dette kan eksempelvis være dødsfald, skilsmisse, ulykke, mistet arbejde, sygdom og lignende. Uoverkommelig gæld kan ligeledes opstå gennem de populære hurtiglån – populært kaldet ”kviklån”, hvor man hurtigt kan låne både større og mindre summer. Nogle borgere, der benytter sig af sådanne lån, har ikke et overblik over de betingelser og vilkår, der er forbundet med lånet. En hyppig misforståelse er, at borgeren ikke ønsker at betale sin gæld. Vores erfaring viser, at i rigtig mange tilfælde skyldes de udeladte betalinger manglende betalingsevne.

Vi lever i en verden, hvor markedsføring er i rivende udvikling. Borgeren udsættes konstant for gode tilbud og nemme lån. Derfor kan det være meget svært for borgeren at have det fulde overblik over, hvad der er hensigtsmæssigt. Derfor har kreditorerne også et ansvar i at hjælpe borgeren. Ved at samarbejde med private og frivillige gældsrådgivningsinstitutioner eller selv vejlede og tilbyde gældsrådgivning, vil man i højere grad kunne afværge situationer, hvor borgeren befinder sig i en uoverkommelig situation. Dette til gavn for borgeren men også kreditorerne, som kan få tilbagebetalt deres udlån.

Ifølge RKI-registret pr. januar 2017 har 4,80 % af befolkningen betalingsanmærkninger registreret i RKI.

Hvis man ser på aldersfordelingen fremgår det, at aldersgruppen 21-56 år alle ligger over gennemsnittet.

Kilde: Experia

Hvad kan gæld medføre?

Både tidligere sociale problemstillinger kan medføre, at borgeren ikke har overskuddet til at vedligeholde sine forpligtigelser over for sine kreditorer. Men ligeledes kan betingelserne for selve lånet igangsætte en gældsspiral, hvor borgeren er nødt til at gældsætte sig yderligere for at kunne afdrage på tidligere lån.

Sådanne situationer kan hurtigt medføre en række følgevirkninger for borgeren, såsom depression, misbrug og kriminalitet. Udover en væsentlig forværret livskvalitet medfører de sociale udfordringer ofte, at borgeren kastes ud i en række offentlige tilbud. Dette kan virke uoverskueligt for borgeren, hvorfor problemet sjældent bliver løst uden ordentlig gældsrådgivning. Ligeledes er det dyrt for samfundet, når borgeren skal gennem forskellige indsatser. Sådanne situationer er derfor uholdbare og ufordelagtige for alle aktører. Både for borgeren og dennes familie, samfundet og for kreditorerne.

Derfor er det i alles interesse, at der sættes ind over for roden til problemet, hvilket er gælden. Gennem et øget samarbejde mellem de forskellige gældsrådgivningsorganisationer samt de private og offentlige kreditorer, tror vi på, at vi i fællesskab kan opnå et langt bedre resultat for alle, end hvad der er tilfældet i dag.

Alt for mange borgere er fanget i en negativ gældsspiral – det skal vi gøre noget ved.

I januar 2017 var der registreret 623.715 betalingsanmærkninger i RKI-registret. En person kan have flere betalingsanmærkninger. Det gennemsnitlige beløb pr. sag udgjorde 24.956 kr.

Sammenlagt var der pr. januar 2017, 219.645 personer registreret i RKI-registret, hvor det gennemsnitlige beløb pr. person udgjorde 68.312 kr.

Kilde: Experia

Certificeringsordning – en sikring af kvaliteten af gældsrådgivning og de frivilliges understøttende rolle

Af Anders Chr. Skriver-Møller, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælp

Det har i mange år været en hjertesag for Den Sociale Retshjælps Fond at sikre kvaliteten af den gældsrådgivning, som borgerne får tilbudt. Når man har med mennesker at gøre, som står i en livssituation, hvor de sjældent selv kan overskue eksempelvis deres økonomiske problemer, er en *kvalificeret* rådgivning af vital vigtighed.

Den Sociale Retshjælps Fond har tidligere anbefalet - og anbefaler fortsat - at man indfører en certificeringsmodel, der stiller kompetencekrav til gældsrådgiveren, som afhænger af graden af den rådgivning der udføres. Ved Den Sociale Retshjælps Fond arbejdes der med en 3-trinsskala, som definerer, hvilken form for rådgivning borgeren har brug for. Trin 1 omfatter lettere telefonisk rådgivning, hvor vi vejleder og besvarer spørgsmål. Trin 2 og 3 sager omhandler tungere og mere dybdegående gældsrådgivning.

Gert Tinggaard Svendsen, professor ved Aarhus Universitet

Borgerens gældsproblemer er ofte relateret til en række andre sociale udfordringer, hvorfor det ligeledes er vigtigt, at den pågældende rådgiver kan udvise forståelse og omsorg. I Danmark har vi en rigtig stærk tradition for frivillighed, ja faktisk er vi et af de lande i

verden, hvor flest mennesker pr. indbygger engagerer sig i frivillige foreninger. Gert Tinggaard Svendsen, professor tilknyttet statskundskab på Aarhus Universitet og forsker i blandt andet social kapital, forklarer nogle af de positive aspekter man opnår ved at have frivillige gældsrådgivere:

"Fordelene ved frivillige er mange. Frivillige har helt klart en top-motivation, da de arbejder, fordi de gerne vil. Det er til fordel for klienterne, da de frivillige, som de møder, er der, fordi de gerne vil hjælpe."

Gert Tinggaard Svendsen, professor ved Aarhus Universitet.

De frivilliges arbejde er med til at understøtte den uvildige rådgivning, som de frivillige organisationer står for. Sådanne organisationer har ingen agenda udover at hjælpe borgeren bedst muligt, og netop frivillige kan være med til at skabe og understøtte det tillidsbånd, der gør, at borgeren tager det første skridt og kontakter en rådgivningsinstans. Men naturen af arbejdet forbundet med gældsrådgivning kræver også noget af den frivillige.

"Hvis det frivillige arbejde kræver teknisk ekspertise, så kræver det, at den frivillige ved nok om sagerne, så de kan tilbyde en ordentlig kvalitet af deres arbejde og tid. Det kræver altså, at man kan kvalitetssikre deres indsats. Frivillige kommer i den bedste hensigt og vil det bedste, men derfor kan de jo stadig komme til at rådgive dårligt. Og det kan ramme både klienten, men også rådgiveren."

Gert Tinggaard Svendsen, professor ved Aarhus Universitet.

Gert Tinggaard Svendsen understreger dette med, at den frivillige gældsrådgiver er i en udsat position, såfremt der ikke er rammer, som kan støtte op om den frivilliges indsats. Hvis den frivillige eksempelvis står overfor en for stor arbejdsbyrde eller uforskyldt udøver dårlig rådgivning, kan den frivillige blive ramt af stress eller opleve skyldfølelse. Det er derfor vigtigt at:

”Man skal være enige om målene. Det er vigtigt, at der er en dialog mellem det offentlige og de frivillige organisationer. Det går ikke, at man bruger de frivillige som gratis arbejdskraft. Man bør i stedet anerkende det som en social og frivillig indsats, der kan understøtte forskellige opgaver”.

Gert Tinggaard Svendsen, professor ved Aarhus Universitet.

Den Sociale Retshjælps Fond mener derfor, at vi gennem en certificeringsordning og kvalitetssikring af gældsrådgivningen både kan hjælpe de frivillige, borgerne og samfundet. Men det kræver et øget fokus på gældsrådgivning i Danmark samt flere hænder til at kunne koordinere og hjælpe de frivillige. Ligeledes er det vigtigt at fremhæve, at det på gældsområdet kan være svært at finde studerende og frivillige, da der endnu ikke findes en decideret gældsuddannelse, som man eksempelvis kender det fra Irland. De frivillige på gældsområdet læser primært økonomi og har derfor en forståelse for økonomi, budgetter med videre, men mangler eksempelvis viden om forældelse, regler for gældssanering og forhandlingsteknik.

Som Gert Tinggaard Svendsen anslår, kan samfundet frigøre en masse ressourcer, som kan bruges på andre formål ved at koble frivillige på forskellige indsatser. Men for at kunne høste frugterne af de frivilliges indsats er det Den Sociale Retshjælps Fonds holdning, at vi sørger for at have fastansatte hænder til at kunne modtage, koordinere og uddanne de frivillige. Herudover skal de fastansatte være med til at opretholde driften, hvis man i nogle semestre skulle mangle praktikanter eller frivillige, så vi kan garantere en kvalitetssikret gældsrådgivning i Danmark hele året. Ligeledes er det vigtigt, at de offentlige midler, som gældsrådgivningsorganisationerne får stillet til rådighed, bliver anvendt mest effektivt, da det i sidste ende er borgernes penge.

Derfor anbefaler Den Sociale Retshjælps Fond som led i vores **”Helhedsorienterede Handleplan for Gældsrådgivning i Danmark”** følgende:

- *Indførelse af en certificeringsordning med henblik på at kvalitetssikre gældsrådgivning i Danmark.*
- *Ensartet og gennemsigtig gældsrådgivning i Danmark.*
- *Fortsat fokus på at styrke samarbejdet mellem det offentlige og de uvildige gældsrådgivningsorganisationer.*
- *Øget fokus på de frivilliges understøttende indsats med henblik på at styrke denne.*

Vidste du at:

- **Det tyske gældsforbund (AGSBV) har påpeget, at man har behov for to fuldtidsansatte gældsrådgivere pr. 50.000 borger.**
- **Hvis man fulgte dette i Danmark, ville det svare til at man skulle have ca. 114 fuldtidsansatte gældsrådgivere på landsplan. I dag findes der mellem 10-15 i Danmark**

Etiske Regler – God gældsrådgivningsskik

Af Anders Chr. Skriver-Møller, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælps Fond

Ved Den Sociale Retshjælps Fond har vi underlagt os et sæt etiske regler for alle vores rådgivere. Formålet med disse etiske regelsæt er, at kunne vejlede vores Managere med hensyn til, hvilke forpligtelser der påhviler dem, når de udfører rådgivning. Ligeledes sikrer det borgeren en uvildig og professionel gældsrådgivning, da vi blandt andet har forpligtiget os til at tegne en erhvervsansvarsforsikring.

Vi har i Danmark rigtig mange forskellige brancher som benytter etiske regler. Typen af disse er meget forskelligartet, og spænder fra journalister, revisorer -og læger til Danske Bedemænd. Fælles for dem er dog, at de har en nær kontakt med borgeren. Vi forventer, at vi har adgang til at objektive nyhedsinformationer, da disse kan præge vores beslutninger. Vi forventer, at lægen tilbyder os den bedst mulige behandling i forhold til den satte diagnose, da dette kan påvirke vores videre sygdomsforløb. Vi forventer, at bedemanden behandler vores bortgåede familiemedlem med respekt, nænsomhed og diskretion, da vi befinder os i en sorgfuld og muligvis skrøbelig periode i vores liv. Derfor kan man med undren konstatere, at vi i Danmark ikke sætter krav til de rådgivere der sidder med borgernes gæld. Gældsrådgivere kommer ligeledes i kontakt med mennesker der ofte befinder sig i svære perioder af deres liv, hvor den rådgivning de udfører, har en effekt på deres fremadrettede tilværelse.

Ved at indføre et sæt af etiske regler, som gælder al gældsrådgivning i Danmark – Gratis, såvel som betalt gældsrådgivning - kan man sikre, at borgerne oplever en gennemsigtig ensartet og kvalificeret rådgivning. Udover at være et praktisk værktøj for gældsrådgiveren, der kan højne niveauet af dennes arbejde, så fungerer det ligeledes som en garanti for borgeren.

Indsigter fra udlandet

Sådanne tiltag er allerede udviklet i en række andre europæiske lande, herunder blandt andet Storbritannien og Irland. Her eksisterer der konkrete gældsrådgivnings uddannelser, hvor rådgiveren bliver rustet fagligt, og lærer at navigere i henhold til de etiske standarder. Sådanne standarder indbefatter bl.a. at;

- De møder klientens behov
- Behandler oplysninger fortroligt og under sikre -og standardiserede forhold
- Effektiviserer og udnytter ressourcer hensigtsmæssigt
- Udvikler, innoverer og adaptere gældsrådgivning til gavn for samfundet og borgeren.
- Dokumenterer rådgivningsindsatsen og indsamler data og viden til gavn for samfundet og forskning.

Money Advice Service tilbyder gratis, uvildig økonomisk rådgivning til borgere i hele Storbritannien

Vidste du at:

I Storbritannien og Irland skal gældsrådgivere potentielt efteruddannes hvert tredje år, så de altid er opdaterede og rustede i forhold til de nyeste love og regler.

Kilde: Debt Advise Quality Framework, 2015

Siden 2012 har Den Sociale Retshjælps gældsrådgivere ageret efter vores etiske regelsæt. Siden har vi været aktivere fortalere for, at alle gældsrådgivningsorganisationer implementerede etiske regelsæt. Vi mener, at det er tid til, at Danmark lader sig inspirere af de andre europæiske landes gode erfaringer med indførelsen af etiske standarder på gældsrådgivning, og følger trop.

En indførelse af standardiserede etiske regler som man også har i flere andre europæiske lande kan for nogle ses som en statslig eller regulativ indtrængen på de frivillige organisationers arbejdsudførelse. Det er vigtigt for os at understrege, at en indførelse af etiske standarder har til hensigt og kan understøtte gældsrådgivningsindsatsen. Da næsten alle gældsrådgivningstilbud er baseret på frivilliges indsats, vil en implementering af et fælles sæt etiske regler kunne være med til at løfte og opkvalificere gældsrådgivningen på landsplan.

Vidste du at;

Den Sociale Retshjælps Fonds interne etiske regelsæt har inspireret vores nordiske nabolande Sverige og Norge til at indføre etiske regler på gældsrådgivning.

Et lille opråb

Den Sociale Retshjælps Fond inviterer derfor alle relevante aktører, frivillige, offentlige såvel som private, til at deltage i en dialog med henblik på at få udarbejdet

og implementeret et sæt af etiske regler på gældsrådgivningen i Danmark. Som inspiration kan Den Sociale Retshjælp Fonds etiske regelsæt bruges, da dette er udarbejdet af eksperter, nationale såvel som internationale, og har stået sin prøve i praksis gennem flere år.

Lad os i fællesskab udarbejde et sæt etiske regler, der bygger på vores viden, erfaringer og engagement. Lad os hjælpe vores medarbejdere, kollegaer og frivillige samt lad os slutteligt skabe det værktøj, som etiske regler erfaringsmæssigt har vist sig at være, der kan tilbyde borgeren en gennemsigtig, ensartet og kvalificeret rådgivning, og gavne samfundet som helhed.

Gældssanering – hvad og hvorfor?

Af Julie Pedersen, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælp

Den Sociale Retshjælps Fond ønsker med vores Helhedsorienterede Handleplan for Gældsrådgivning i Danmark, at sætte fokus på vigtigheden af rådgivning i gældsproblematikker og heriblandt borgernes mulighed for gældssanering. Derfor afklarer vi i denne artikel reglerne for henholdsvis gældssanering samt belyser, hvorfor vi mener, at gældssanering er så vigtig for, at borgere med uoverskuelig gæld kan komme videre i deres liv. Vi har ti års erfaring, der viser nødvendigheden af ordningen, således borgeren igen kan indgå som en del af samfundet eksempelvis på arbejdsmarkedet og herigennem give tilbage til samfundet.

Reglerne for gældssanering

Gældssanering er en ordning, der betyder, at håbløs gæld stiftet af en privatperson helt bortfalder eller nedsættes for at sikre en varig forbedring af borgerens økonomiske forhold. Skifteretten i den pågældende borgers retskreds tager stilling i sager om gældssanering. Ved en nedsættelse af gælden beslutter skifteretten, at skyldner fremover blot betaler en procentdel af den oprindelige gæld frem for hele gældsbeløbet. På denne måde sikres der overensstemmelse mellem borgerens betalingsevne og den afdragsordning, hvor borgeren hver måned afdrager på gælden.

For at opnå gældsrehabilitering skal borgeren leve op til to centrale krav. For det første skal borgeren godtgøre, at vedkommende ikke er i stand til at afdrage på de optagne lån for øjeblikkeligt og heller ikke inden for de nærmeste år. Borgeren skal altså være ude af stand til at opfylde sine gældsforpligtelser og gældssaneringen skal betyde, at borgerens økonomi forbedres varigt. For det andet er det en betingelse, at borgeren har afklarede økonomiske forhold, hvilket betyder, at borgeren blandt andet skal have en fast indtægt samt fast bopæl.

Andre omstændigheder tages i øvrigt i betragtning såsom gældens alder, afviklingen af gælden indtil videre og omstændighederne angående gældsstiftelsen.

Hvorfor er gældssanering vigtig?

Vi har nu afklaret de juridiske betingelser for gældssanering. Men Den Sociale Retshjælps Fond ønsker også at sætte fokus på vigtigheden af, at borgere med uoverkommelig gæld har mulighed for at få gælden saneret af skifteretten.

Det er meget vigtigt at pointere, at overgældssatte borgere som oftest er yderst motiverede for at afdrage på deres gæld. Desværre står de i en så uoverskuelig situation, at det simpelthen ikke er muligt for dem, hvor meget de end ønsker det. Netop derfor er gældssanering så vigtig en ordning for borgere, der ikke har nogen betalingsevne. Det er en mulighed for, at det enkelte menneske og dets familie kan komme videre, og at vi således ikke fortsat straffer de mennesker, der ikke har nogen reel mulighed for at overholde deres afdrag og betale gælden tilbage.

Mange oplever gælden som en barriere i forhold til at komme i gang med job, uddannelse eller behandlingstilbud, idet gælden påvirker dem utrolig meget i deres dagligdag. De bliver hele tiden konfronteret med deres gæld, eksempelvis når de tømmer postkassen, og der ligger breve fra kreditorer, når der står en inkassokonsulent uden for døren, eller når de kontaktes telefonisk af kreditorer, der søger at indkræve gælden. Derfor er det svært for mange at passe arbejde eller uddannelse grundet den psykiske belastning, som gælden indebærer.

Uoverskuelig gæld kan også betyde, at borgere skubbes ud i alvorlige sociale problemstillinger. Dette kan udmønte sig i hjemløshed eller misbrugsproblemer, men også familielivet kan blive trængt af dårlige økonomiske forhold. Det kan være svært at bevare ægteskabet, og skilsmisse kan derfor være konsekvensen af uoverskuelig gæld. Det er også vigtigt at understrege, at gældsproblemer forgrener sig i hele familien, hvilket betyder at børnene måske ikke kan gå til fritidsaktiviteter eller deltage i børnefødselsdage, fordi familien ikke har råd. Gældssanering kan afhjælpe disse problemer og sikrer, at mennesker ikke drives ud i sociale problemer.

Adgangen til gældssanering er også særlig vigtig for den gruppe af borgere, som i forvejen er socialt udsatte. Det er dog paradoksalt, at de socialt udsatte reelt set ikke har mulighed for at få deres gæld saneret, da de som oftest ikke lever op til kravet om afklarede økonomiske forhold. Den socialt udsatte kan være arbejdsløs grundet de komplekse problemstillinger, der knytter sig til udsathed, og det kan dermed være svært at fastholde et arbejde. Den socialt udsatte kan være den hjemløse, som dermed ikke lever op til kravet om fast bopæl. Ydermere er den udsatte ofte ude af stand til at danne sig et overblik over gælden og kan som konsekvens undlade at afdrage i perioder, hvor det ellers er økonomisk muligt for personen at betale af på gælden – også dette udelukker gældssanering. Vi advokerer derfor for, at der tages særlige hensyn til socialt udsatte og undtager dem fra kravet om afklarede økonomiske forhold. Når vi allerede i samfundet har erkendt, at disse mennesker er stærkt udsatte, bør vi også erkende, at disse personer har brug for ekstraordinær hjælp. At tilkende disse mennesker gældssanering er udover at være socioøkonomisk ansvarligt også til gavn for den sociale indsats i samfundet.

Vidste du at:

- **gældssanering henvender sig til skyldnere, hvor størstedelen af gælden stammer fra private kreditorer og inddrives ved hjælp af inkassoproces og fogedretten.**
- **eftergivelse af gæld er derimod gæld til det offentlige i form af stat eller kommune, som kan slettes af RIM.**
- **I 2016 var der 4623 anmodninger om gældssanering, og 1747 sager hvori det blev taget til følge.**

Kilde: www.domstol.dk

Ordningen misforstås af borgerne

Hos Den Sociale Retshjælps Fond møder vi i vores arbejde blandt andre borgere med stor gæld, hvor gældssanering kan være aktuel. Vi oplever dog, at der er en manglende gennemsigtighed for selve borgeren angående, hvorvidt borgeren er berettiget til gældssanering. Dette mener vi er problematisk. Det er svært for den almene borger at sætte sig ind i reglerne for gældssanering og forstå, hvorfor en person tilkendes gældssanering, mens en andens ansøgning afvises. Dette skyldes, at skifterettens afgørelse baserer sig på en konkret vurdering. En konkret vurdering gør det altså sværere for den enkelte borger at gennemskue, hvorvidt vedkommende er egnet.

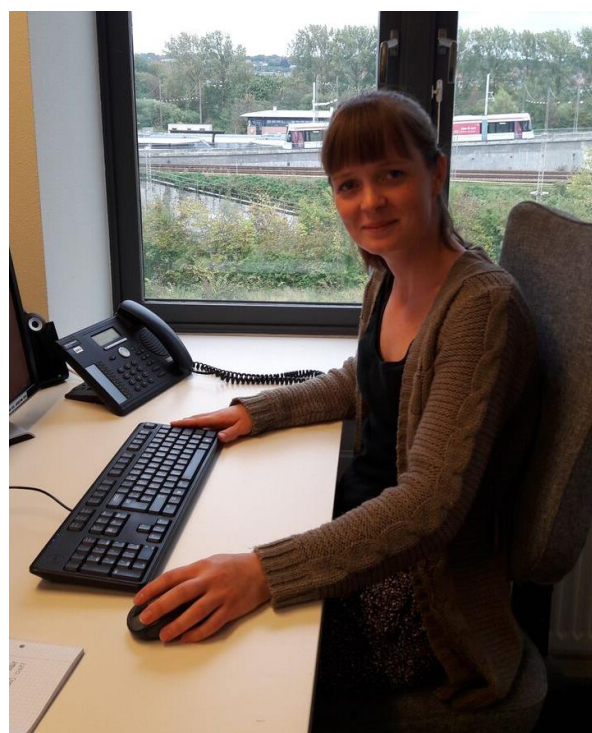
Herudover er der også blandt borgerne en misforstået opfattelse af de generelle regler på området. Nogle tror at de fra den ene dag til den anden kan få gælden saneret og dermed hurtigt blive gældsfrie, men i virkeligheden er det langt mere kompleks. Gældsleder hos Den Sociale Retshjælps Fond i Aarhus, Lene Dall-Hansen udtaler:

"Reglerne for gældsanering er ikke overskuelige for den almene borger. De tror ofte, at det er nemt at få gældssanering, og at det betyder, at gælden så slettes. Men sådan forholder det sig ikke."

I stedet er selve sagen utrolig krævende og varer typisk omkring seks måneder. Hun fortsætter:

"Når borgeren søger gældssanering tilsendes en lang liste med informationer, som borgeren selv skal indhente. Dette overrumpler borgeren, da de ikke forventer, at systemet fungerer på denne måde. Dette resulterer i, at borgeren fejlagtigt tror, at det er forholdsvis nemt at få gældssanering." Mange er heller ikke bevidste

om, at de skal betale for en gældssanering. Derfor håber vi, at Den Sociale Retshjælps Fond med denne artikel kan være med til at afklare misforståelser omkring ordningen og understrege vigtigheden af borgernes mulighed for gældssanering.

Lene Dall-Hansen er gældsleder hos Den Sociale Retshjælps Fond, Aarhus.

Skal vi fastholde socialt udsatte i deres dårlige position?

Af Amalie D. Hermansen, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælp

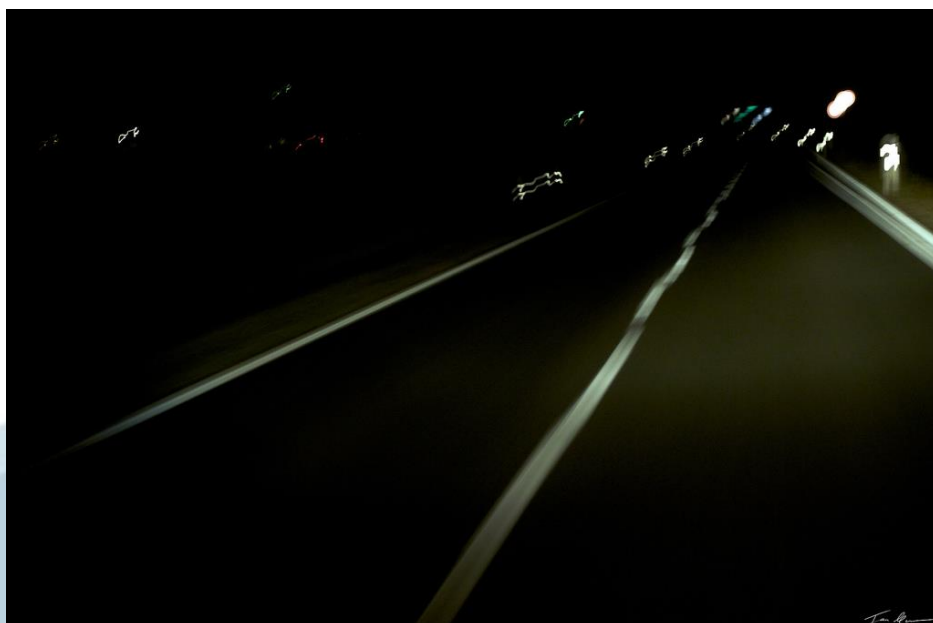
Hos Den Sociale Retshjælp Fond går vi ind for en gratis landsdækkende gældsrådgivning og juridisk rådgivning, da det vil gavne landets udsatte markant i deres udsigter til et bedre liv. Samtidig er det en gevinst for det omkringliggende samfund, hvis landets udsatte får den rette hjælp i tide. Det vil virke præventivt i forhold til andre problematikker som eksempelvis misbrug, kriminalitet mm. I denne artikel fokuserer vi på, hvordan gældsrådgivning kan hjælpe landets udsatte.

Rådet for socialt udsatte støtter op om vores holdning til, at der skal være gratis kvalificeret gældsrådgivning. Jann Sjørnsen, der er formand for Rådet for Socialt Udsatte skriver til os:

"Der er et stort behov for at flytte gældsrådgivningen ud af satspuljen og oprette en permanent, finanslovsfinansieret, uvildig gældsrådgivning i Danmark, så udsatte borgere, der har oparbejdet uoverkommelig gæld, gratis kan få den nødvendige hjælp til at få styr på deres gæld".

Vigtigheden af Gældsrådgivning

Den Sociale Retshjælps Fond har kontorer i Aarhus, Horsens og København, hvor borgere kan få hjælp til juridiske problemer og gældsproblematikker. Særligt gældsrådgivning er der stigende efterspørgsel på. Lene Dall-Hansen, der er leder i vores gældsafdeling i Aarhus, fortæller, at udsatte borgere får ro i deres liv, når vi hjælper dem med deres gæld. *"Økonomi er så grundlæggende for, at alt andet kan fungere, og derfor er det vigtigt at give dem en systematik og struktur, som de kan følge"*. Lene fortæller, at mange først kan komme tilbage på arbejdsmarkedet eller i gang med en uddannelse, når de har fået styr på gælden. Lars Tranberg, der er gældsleder i København og projektleder for vores KKG-samarbejde, er meget enig i Lenes oplevelser. Han forklarer, hvordan man kan sammenligne gældssituationen med at gå på en vej i absolut mørke.

Ifølge Gældsrådgiver i København Lars Tranberg er gældsrådgivning med til at lyse vejen op for borgere der er havnet i en uoverkommelig og negativ gældsspiral.

Tak til Flickr for lån af billede.

”Når man har gæld, kan man ikke se, hvad der er på vejen. Man kan hverken se, hvilke muligheder der er for at dreje, men man kan heller ikke se, hvad der kommer kørende imod én. I (Ved) Den Sociale Retshjælp Fond lyser vi vejen op, så de kan se, hvad der kommer, og hvilke muligheder de har”.

Både Lene og Lars oplever, at det går ud over andre aspekter i menneskers liv, hvis de har gæld. Mange får stresslidelser og depressioner, bl.a. fordi det går ud over deres selvværd, at de ikke har styr på deres økonomi. Derudover går det udover aspekter som boligforhold, helbred, parforhold, og også børnene i disse familier. I Settlementet i København er de enige. Eva Tetzlaff fortæller, at de oplever, at mange borgere nedprioriterer vigtige fornødenheder som medicin, ture til tandlægen mm., fordi de ikke har råd. Det går selvsagt ud over deres sundhed, som både er en ulempe for borgerne og samfundet.

Da jeg spørger Lars, hvorfor vi skal have gratis gældsrådgivning i Danmark, svarer han at det giver mening på flere fronter. Ud over, at flere kommer i arbejde/uddannelse, har det også en positiv påvirkning på social arv. Færre børn ender i gæld som voksne, hvis deres forældre får styr på gælden. Han nævner også, at det giver færre omkostninger for sundhedssystemet, hvis vi hjælper borgerne med gæld.

”Uanset, hvor mange penge vi bruger på gældsrådgivning, så vil det altid kunne betale sig for samfundet”

tilføjer Lars i en afsluttende bemærkning.

Lars Roland, der arbejder som bostøtte for borgere i Aarhus kommune, støtter op omkring vores arbejde for socialt udsatte og skriver til os:

” Jeg oplever at det er meget vigtigt for borgerne at de får hjælp fra DSRF. De udsatte borgere, jeg arbejder med, har erhvervede hjerneskader og dermed kognitive vanskeligheder. De har problemer med at skabe overblik og struktur i deres liv. De har derfor store problemer med at læse og forstå de breve, som kreditorerne sender til dem, og de derfor ikke reageret på brevene. De fleste borgere har en førtidspension og dermed en beskednen indkomst og det påvirker dem meget, at de ikke har mulighed for at få orden på deres økonomi. Samtidig har jeg som bostøtte ikke kompetencerne eller tidsrammen, til at hjælpe de udsatte borgere med at få lavet et ordentligt overblik over deres gæld. Jeg synes derfor, at det er DSRF er et rigtigt godt tilbud til de udsatte borgere. Det gør DSRF til en vigtig samarbejdspartner for mig og mine kolleger og en god støtte i forsøget på at forbedre udsatte borgeres mulighed for at få en bedre økonomi og dermed en bedre hverdag.

Opsøgende Gældsrådgivning

Vi har erfaring med, at de personer, der lever i udsatte boligområder, ofte har en stor gæld, blandt mange andre problematikker. Hvis de får hjælp til at overskue deres gæld, vil det smitte af på nogle af deres andre problemstillinger. Samtidig har det en præventiv effekt, der sikrer, at de ikke begiver sig ud i misbrug, ludomani, kriminalitet mm. Et økonomisk overblik giver overskud til at håndtere andre ting i livet.

Det er vores håb, at vi i fremtiden får mulighed for at lave opsøgende gældsrådgivning igen, da det er den eneste måde, vi kan komme i kontakt med disse borgere. Vi har med en målgruppe at gøre, for hvem det kan være uoverskueligt at møde op på retshjælpskontorer, og derfor er dette deres eneste chance for at få hjælp.

Settlementet er enige i, at opsøgende retshjælp er en god idé. Eva Tetzlaff, der er rådgivningschef i Settlementets gældsrådgivning, understreger betydningen af, at der kommer kvalificeret rådgivning ud i de udsatte boligområder.

Ud fra et samfundsmæssigt perspektiv giver det mening at støtte op om gratis og opsøgende gældsrådgivning. Én ting er, at der er menneskelige fordele ved det. Men der er også økonomiske argumenter for gældsrådgivning. Som samfund sparer vi penge, hvis vi bruger en lille pose penge på at hjælpe udsatte borgere med at håndtere deres gæld, da det sikrer, at de afbetaler på gælden. Derudover vil det mindske udgifterne til overførselsindkomster, sygedagpenge, misbrugsbehandling og i sidste ende fængselsudgifter. Med andre ord, er gældsrådgivning en fordel for alle i samfundet.ⁱ

Vidste du at:

- Den Sociale Retshjælps fond er den organisation der hjælper flest med gældsrådgivning på landsplan.
 - I modsætning til andre organisationer er vores målgruppe meget bred; vi hjælper alle med problemer, der befinder sig under indtægtsgrænsen. Vi har ingen øremærkede midler til bestemte borgere.
 - I Tyskland har man allerede indført en fast statsstøtte til gratis kvalificeret gældsrådgivning til borgerne. Her har det været almindelig kendt i mange år, at gældsrådgivning er en gevinst for samfundet. Ved at give en borger gældsrådgivning sparer man i gennemsnit 380 euro på overførselsindkomster pr. klient.
 - Flere studier peger på, at gæld har en både direkte og indirekte negativ effekt på den enkeltes sundhed. Gæld kan medføre irrationel handling, som kan føre til øget indtag af alkohol, rygning og usund mad (Grafova, 2007; Wardle et al., 2012; Smith, 2014).
 - Der er fundet en sammenhæng mellem økonomisk stress og selvmord. Således er økonomiske problemer, efter depression, den hyppigste årsag til selvmord (Wang et al. 2012).
-

Gælden fastholder de indsatte i kriminalitet

Af Amalie D. Hermansen, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælp

I Den Sociale Retshjælps Fond mener vi, at vi skal hjælpe landets indsatte med at få et overblik over deres gæld og juridiske problemer. Hovedargumentet er, at det kommer os alle til gode, hvis indsatte får styr på disse problemer. Følgende artikel handler dog udelukkende om gæld, og hvorfor vi skal have opsøgende gælds-rådgivning til landets indsatte.

Som det er i dag, sender Den Sociale Retshjælps Fond hver uge et rejsehold ud til et af landets fængsler, pensioner, arrester og KiF-afdelinger. Formålet med fængselsrejseholdet er at støtte de indsatte til en tilværelse uden kriminalitet. Denne støtte hviler på, at de indsatte bl.a. får et overblik over deres økonomi, da gæld er et fundamentalt problem for resocialiseringen af de indsatte. Desværre forsvinder støtten til Fængselsrejseholdet ultimo 2017 efter 10 succesfulde år.

Det er et faktum, at uoverskuelig gæld er en kæmpe hæmsko for en kriminalitetsfri tilværelse. Vi mener ikke, at det er synd for de kriminelle, at de sidder i gæld. Men vi mener, at vi skal hjælpe dem med at lave en plan for, hvordan de kan afdrage på gælden. På denne måde får vi skabt nogle gode samfundsborgere, hvilket er godt for den indsatte, og det er godt for samfundet.

De fleste indsatte ønsker en kriminalitetsfri tilværelse, men har svært ved at komme videre med deres liv, så længe de har gæld.

Det er Fængselsrejseholdets erfaring, at langt de fleste af landets indsatte har gældsproblemer, der bekymrer dem meget. Ved besøgende fylder gæld helt klart mest for de indsatte, og mange melder sig til besøgene for at snakke om gæld. Det glemmes ofte, at gæld desværre fungerer som en ekstra straf for den kriminelle. Når man sidder i fængsel har man ingen fast indkomst, men derimod oftest faste regninger og udgifter. Den typiske indsatte skal stadig afdrage på hus, bil, lån og evt. betale til sine børn. Ligeledes kan fængsling medføre gældssætning af borgere, der ikke tidligere havde været gældssatte. I Renbæk Fængsel fortæller socialrådgiveren Elke, at gældsrådgivningen er fundamental for, at fængslets personale kan trænge ind med andre resocialiserende tiltag. De indsatte kan ikke overskue deres andre problemer, så længe de ikke har overblik over deres økonomi. Hun fortæller, at når Fængselsrejseholdet giver de indsatte et overblik over deres økonomi, så virker det *"resocialiserende i forhold til deres videre forløb"*. John Navntoft, der er uddannelseskonsulent ved Kriminalforsorgens Uddannelsescenter, skriver til os at det er vigtigt for Kriminalforsorgen, at deres ansatte har basisviden om gæld; *"Ikke at vores personale skal gældsrådgive de indsatte, men i en grad, så vi kan identificere de indsatte, som har brug for rådgivningen"*. I fængslerne er man således bevidst om, at gæld er et stort problem for de indsatte og deres videre resocialisering.

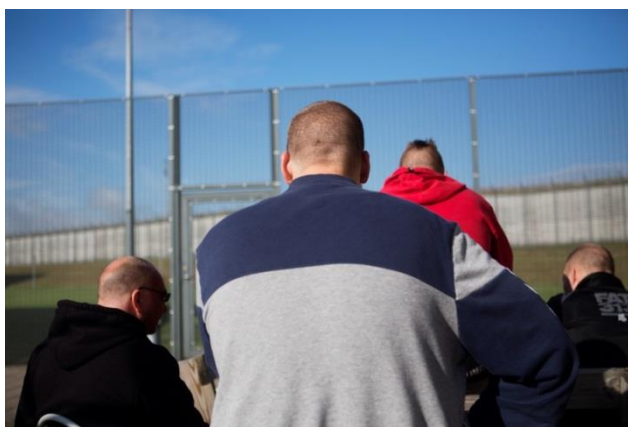

Som indsat kan det være svært at se mulighederne uden for fængslet

Når man har overblik over sin økonomi, giver det én et overskud til at tage fat på andre problemer. Flere indsatte fortæller, at overblikket giver dem overskud til at tænke på uddannelses- og jobmuligheder, når de kommer ud. Ved at få en plan for, hvordan man skal afvikle sin gæld, kan man pludselig se en fremtidsudsigt, man ikke kunne før. Langt de fleste har en drøm om at få et "normalt" liv, hvor de kan forsørge sig selv og deres familier gennem ordentlige jobs. Man må huske, at de fleste er endt i kriminalitet, fordi de har problemer med andre ting, f.eks. ludomani, stofmisbrug, dårlig opvækst mm. Ifølge Elke, ville langt de fleste ønske, at de ikke var kriminelle. Der er derfor et kæmpe potentiale i at kunne hjælpe dem ud af kriminaliteten, hvis blot vi gør det rigtige. Og det rigtige er for mange en helhedsorienteret indsats, der starter med gældsrådgivning.

Indkomstregulerede sagsomkostninger

Udover, at det er vigtigt at lave opsøgende gældsrådgivning til landets indsatte, er det også en mærkesag for Den Sociale Retshjælps Fond, at sagsomkostningerne fremover bliver indkomstregulerede. Det er allerede brugt i andre lande, som eksempelvis Tyskland og Irland, og her har man gode erfaringer med tiltaget.

Mange indsatte bekymrer sig om deres gæld, og har svært ved at overskue et liv uden kriminalitet.

Der er flere fordele ved indkomstregulerede sagsomkostninger. Først og fremmest giver det samfundet en chance for, at få flere penge retur, end hvis de indsatte aldrig kan overskue at afbetale på deres sag. Derudover er der spørgsmålet om, hvorvidt det er rimeligt, at indsatte får en livslang straf *efter*, at de allerede har afsonet? Som udgangspunkt skal fængselsdommen udgøre det for straf, og derfor kan man diskutere, hvorvidt de skal straffes yderligere med en livslang gæld.

Et tredje argument går på, at mindre gæld fører til bedre resocialisering. Elke udtaler, at *"det er det bedste tiltag man kunne lave... Det vigtigste er at give de indsatte en fremtidsudsigt"*, hvilket de ikke har, hvis de kommer ud i samfundet til en uoverskuelig gæld. En indsat udtaler *"det lukker alle døre"*. De fleste indsatte vil gerne noget andet med deres liv, og derfor er det ærgerligt, hvis sagsomkostningerne forhindrer dem i det.

Vidste du at:

- I Irland skal den indsatte slet ikke betale for sine sagsomkostninger.
- I Tyskland skal den indsatte betale et beløb mellem 120-900 Euro for sagsomkostninger, og man kan derfor ikke komme til at skyld mere end det, der svarer til 6.700 kr. i sagsomkostninger.
- I Norge er der en bestemmelse i loven, hvor sagsomkostningerne kun tilskrives den sigtede, hvis det antages at den sigtede har mulighed for at betale. Dermed afpasses betalingen af sagsomkostninger til den sigtedes betalingsevne.

Kilde: <https://e-justice.europa.eu/home.do?plang=en&action=home>

Lejere Sættes på gaden som følge af gæld

Af Julie Pedersen, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælp

Hos Den Sociale Retshjælps Fond søger vi at sætte fokus på, hvilke konsekvenser gæld kan have for borgeren. Derfor stiller vi i denne artikel skarpt på boligudsættelse, hvor lejere sættes ud af deres bolig grundet manglende betaling af husleje.

Problematikken gør sig især gældende hos borgere, der i forvejen er økonomisk trængte. Mange familier er pressede af nylige politiske tiltag såsom kontanthjælpsloftet, hvilket udfordrer dem yderligere, når de skal betale familiens udgifter. Herudover kan huslejestigninger, som følge af eksempelvis renoveringer i boligforeningen, lægge et yderligere økonomisk pres på lejerne. Gældssatte borgere oplever også at være økonomisk pressede, når de skylder penge til private kreditorer, der låner ud til meget høje renter. Leder hos BoTrivsel, Christian Højholt understreger at hurtige lån oftest ikke er udtryk for en luksustilværelse, men derimod låner borgere for at opretholde en basal levestandard:

"Vi ser som regel, at borgere gældsætter sig for at leve op til normalitetskrav i samfundet. Det kan eksempelvis være en far, der opretter et lån hos L'EASY for at købe en computer til sin datter." Christian Højholt uddyber: ***"Hvis ikke man kan identificere sig som jobhaver eller lignende, så køber man sig til disse identitetsmarkører. Det de ønsker er at kunne identificere sig med alle andre, der har styr på situationen. Private kreditorer lukrerer på denne måde på menneskers behov for at vise en vis levestandard."*** Flere ting kan altså gøre, at borgeren sim-

pelthen ikke kan følge med, og som resultat vælger nogle helt at undlade at betale deres husleje.

Leder hos BoTrivsel, Christian Højholt

Når en lejer er økonomisk trængt og samtidig har gæld til andre kreditorer, vælger lejeren ofte at betale af på gælden til private kreditorer frem for at betale husleje til boligforeningen. Dette skyldes, at øvrige kreditorer har en mere aggressiv inkassoførelse, da de kan pålægge skyldner meget høje renter og inkassogebyrer ved manglende betalinger. Christian Højholt kommenterer: ***"Private kreditorens pågående indkrævningspolitik betyder, at folk bliver skræmte, og fordi boligorganisationen ikke farer lige så hårdt frem, bliver det et***

spørgsmål om at holde den, der er mest aggressiv fra døren.” Til trods for denne opfattelse blandt borgerne, har mindre udlåningsfirmaer langt mindre indgribende beføjelser i gældsinddrivelsen set i relation til boligforeningen, der kan sætte borgeren ud af sin bolig. Derfor er det en fejlagtig prioritering at afdrage på øvrig gæld frem for at betale sin husleje. Christian Højholt forklarer tendensen: **”Borgeren ser det som meget usandsynligt at blive smidt på gaden, og selv når borgeren står med brevet fra fogeden, tror de ikke at udsættelse er en realitet.”** Mange borgere ser altså en stabil boligsituation som en så grundlæggende ret, at de har svært ved at se, at de kan miste denne, men ikke desto mindre kan scenariet hurtigt blive en realitet, hvis man misligholder betaling af huslejen.

Vores anbefaling

På baggrund af denne problematik anbefaler Den Sociale Retshjælps Fond kvalificeret økonomirådgivning hos boligorganisationerne. Vores kvalitets sikring er i overensstemmelse med anbefalingerne i KORA-rapporten fra 2016, og det er noget, som vores organisation har været opmærksom på længe. I begyndelsen af 2016 kontaktede vi Danmarks Almene Boliger, der er hjem for mere end hver sjette borger i Danmark. Her iværksatte vi et ambitiøst projekt, hvor vi på baggrund af et allerede afprøvet pilotprojekt i Horsens, udarbejdede en fuldstændig pakke indeholdende etiske regler,

processer, klientskemaer med videre, som boligorganisationerne kan anvende til at udøve kvalitets sikret rådgivning. Vi venter fortsat spændte på at se, hvad der sker, og hvordan boligorganisationerne vil give sig i kast med dette færdige projekt.

Christian Højholt betoner også vigtigheden af kvalificeret gældsrådgivning: **”Gældsrådgivning side-stilles på mange måder med andre typer socialt arbejde, men en af de grundlæggende forskelle er, at denne type rådgivning kan have utrolig indgribende konsekvenser for borgeren, hvis ikke man rådgiver korrekt.”** Derfor er det ikke tilstrækkeligt at rådgiverne har en socialfaglig baggrund, men derimod en forudsætning at rådgiverne har et vist juridisk og økonomisk fundament. Ydermere anbefaler Christian Højholt at vi sætter tidligere ind med rådgivningen: **”Jo tidligere i et forløb at man får en borgerhenvendelse, des bedre. Kombineret med en kvalificeret rådgivningsindsats, ser jeg stort potentiale for udviklingen på det her område.”**

Den Sociale Retshjælps Fond mener, at vi med kvalitetssikret økonomirådgivning kan imødekomme nogle af de problematikker, som lejere står over for, og vi kan med en tidlig indsats afhjælpe problemer med boligudsættelser og dermed undgå, at lejere som følge af økonomiske prioriteringer sættes på gaden.

Vidste du at:

- der i Danmark ikke er en national certificeringsordning for gældsrådgivning.
 - hos Den Sociale Retshjælps Fond uddanner vi vores gældsrådgivere.
-

Nødvendigheden af dokumentation – fundamentet for demokratisk og fremadsynet gældsrådgivning

Af Aske Cryer, Politisk Konsulent, Den Sociale Retshjælp

Når man nævner ordet gældsrådgivning, tænker folk sjældent på dokumentation – journalisering, registrering af klienter, afrapportering, og lignende administrative opgaver. Alligevel bruger vi hos Den Sociale Retshjælps Fond store ressourcer på dokumentation – og det er der gode grunde til. En robust dokumentationspraksis er nemlig en essentiel ingrediens i at sikre, at gældsrådgivning kan fungere som fremadsynet problemløsning, og ikke bare kortsigtet symptombehandling. Dokumentation og dataindsamling er nemlig første trin i at klarlægge, hvornår gældsrådgivning kan have en positiv effekt på borgerens livssituation. Men dokumentation er også en investering, som mange gældsrådgivninger har svært ved at løfte økonomisk. De er nemlig dybt afhængige af begrænsede satspuljemidler, og kan derfor have svært ved at have råd til både kvalificeret rådgivning, og til at anskaffe personale som kan etablere en robust dokumentationspraksis.

Organisationer husker gennem dokumentation

Ved at dokumentere interne arbejdsgange, og føre registrering over de mange informationer der indhentes fra deres klienter, kan gældsrådgivninger få et bedre overblik over- og mere transparens i deres arbejde. Dokumentation spiller derfor først og fremmest en vigtig rolle i at forbedre den afrapportering rådgivningstilbud kan levere til deres sponsorer – hvilket særligt er kritisk når der søges om offentlige satspuljemidler. De offentlige midler, der sættes til side til gældsrådgivning, tilhører jo i sidste omgang den danske offentlighed. Hos Den Sociale Retshjælps Fond er vores grundlæggende holdning, at dokumentation er en faktura: det er belæg for, at vi udfører det arbejde, som vi er bevilliget til – og at vi udfører det forsvarligt. Ikke alene skaber dette mere transparens om vores rådgivning, det er også vores måde at vise, at vi løfter det ansvar vi er blevet betroet af samfundet.

Dokumentation kommer dog også selve rådgivningerne til gode, og ikke kun eksterne interessenter. Ved at dokumentere rådgivningernes interne arbejdsgange kan man hurtigt få et overblik over, hvordan de kan

forbedres. Hos Den Sociale Retshjælps Fond spiller dokumentationsindsatsen en stor rolle i vores interne udviklingsarbejde. Denne slags forbedringer letter først og fremmest arbejdsbyrden for vores personale, men de giver også indirekte en gevinst for borgerne, da de tillader vores rådgivere at bruge mere tid på vejledning, i stedet for registreringsarbejde.

Dokumentation kan være en stor arbejdsbyrde, men også en stor gevinst

Herudover kan dokumentation også spille ind i bredere, mere samfundsorienteret udviklingsarbejde. Al gældsrådgivning er værdifuldt, men hvis der ikke gøres noget for at udbedre de samfundsmæssige problemer, der

resulterer i at borgere skubbes ud i overgældssætning, risikerer gældsrådgivningen at blive ren brandslukning – en lindrende indsats, der konstant reparerer skaderne forårsaget et skævt system. Dokumentation spiller netop en vigtig rolle i denne præventive indsats: ved at indsamle data, på de problemstillinger borgerne står med, bliver det også klarere hvad disse grunder i – og potentielt hvordan de kan løses. Dokumentation og dataindsamling udgør nemlig et nødvendigt fundament for analyser, der skal afklare, hvornår gældsrådgivning positivt påvirker borgernes situation. Hvis der ingen dokumentation udføres, er det vanskeligt at finde ud af hvad der virker, hvornår det virker, og hvem det virker for. Den viden, der fremskaffes via sådanne undersøgelser, kan så efterfølgende deles med politiske aktører, og således kan gældsrådgivninger spille en vigtig rolle i at forbedre hele den samfundsmæssige indsats for at bekæmpe gældsproblematikker. Jais Poulsen, chefkonsulent hos Rambøll Management Consulting, siger følgende:

”Ved at afdække virkningerne af gældsrådgivning, kan man fremme udviklingen af en effektiv indsats og dermed styrke den positive påvirkning af den gældsramtes livsbane.”

Men selvom sådanne effektanalyser er enormt værdifulde, er de også vanskelige at udforme, da de kræver specifikke metodiske kompetencer, og involverer kontakt til målgrupper der kan have kommunikationsvanskeligheder. Kasper Lemvig, seniorprojektleder hos VIVE, det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, udtaler følgende:

”Mange gældsrådgivninger har svært ved systematisk at afdække effekter via opfølgende kontakt til deres klienter. Men med de rette ressourcer og kompetencer bør det være muligt at undersøge, om gældsrådgivning har en langsigtet effekt på borgernes livssituation.”

At anskaffe disse ressourcer og kompetencer kan dog være vanskeligt. Konstruktiv dokumentation kræver teknisk ekspertise, samt en væsentlig investering af tid og penge. Det handler ikke alene om metodiske kompetencer, men også om at have sikre IT-systemer til opbevaring- og bearbejdning af klientdata. Og så handler det også om at vide, hvad der skal dokumenteres og hvornår der skal dokumenteres – dokumentation skal være meningsfuldt, ellers bliver det blot ekstra papirarbejde. For mange gældsrådgivninger er det ikke altid muligt, at rekruttere frivillige med disse kompetencer.

Konkluderende kan man sige, at der er meget at vinde ved en robust dokumentationsindsats. Det er en gevinst for gældsrådgivningerne, da det kan bidrage til det interne udviklingsarbejde, og da det danner udgangspunktet for fyldestgørende afrapportering til tilskudsgivere, og dermed hjælper rådgivningerne med at løfte et demokratisk ansvar. Men det vil også have samfundsmæssige gevinster, ved at indgå i en vidensudviklende indsats, der gør det lettere at se, hvordan gældsrådgivning hjælper, hvem det hjælper, og hvornår det hjælper. Af disse årsager er der gode grunde til at investere i dokumentation – for gældsrådgivningerne såvel som for tilskudsgiverne.

Vidste du at:

- **Næsten samtlige gældsrådgivninger i Danmark dokumenterer deres rådgivningsindsats – men der er stor variation i, hvor udførlig dokumentationen er. Dette gør også, at det er svært at sammenligne på tværs af organisationer.**